

Využívanie informačných technológií na Slovensku a EÚ

Štúdia v chemickom a strojárskom odvetví (2)

Viliam Vajda, Radoslav Delina

Seriál sa venuje výskumu stavu využívania riešení elektronického obchodu v strojárskom a chemickom odvetví na Slovensku. V prvej časti sme sa venovali pripojeniu na internet v oboch sektoroch, s tým súvisiacim stavom ľudských zdrojov vo firmách, či prípadným využívaním outsourcovaných IT služieb. V tejto časti seriálu sa budeme venovať využívaniu štandardov a open source operačných systémov. Rozoberieme aj motívy zapojenia firiem do elektronických procesov.

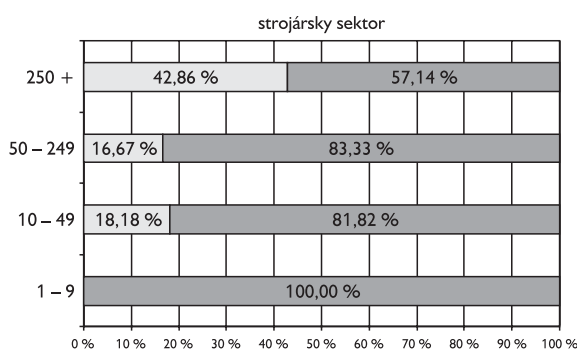
Štandardy a „Open source“

Na otázku, či firmy využívajú štandardy založené na elektronickej výmene dát (EDI), napr. EDIFACT, EANCOM, ANSIX12 alebo TRADACOM, odpovedalo kladne priemerne 5,80 % strojárskych firiem a 7,46 % firiem z chemického sektora. V štátoch Európskej únie na túto otázku odpovedalo kladne 3,10 % strojárskych firiem. Ako sme prieskumom zistili, percentuálne viac firiem využíva štandardy založené na XML, v priemere 7,69 % chemických a 7,25 % strojárskych firiem, čo je podstatne vyššie ako v krajinách EÚ (3,8 %).

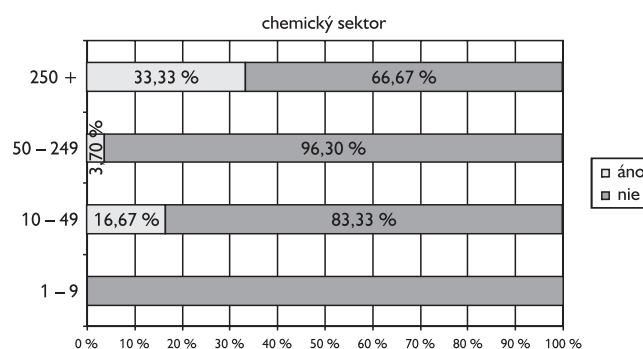
Vol'ba operačného systému je pri využívaní elektronického obchodu podstatnou otázkou, ktorá je podporovaná Európskou komisiou, a preto sme zisťovali využívanie „Open Source“ operačných systémov, databáz a webových prehliadačov.

Ako môžeme vidieť na obr. 3, až 42,86 % veľkých firiem zo strojárského sektora využíva „Open Source“ operačné systémy (napr. Linux). Prekvapujúce je zistenie, že aj malé firmy takéto možnosti využívajú, a to dokonca viac ako stredné firmy (18,18 % oproti 16,67 %). Priemerne využíva „Open Source“ operačné systémy 11,27 % firiem zo strojárského sektora, pričom využívanie v rámci EÚ sa pohybuje na úrovni 10,90 %. Situácia v chemickom sektore je naznačená v obr. 4.

Priemerne 11,43 % strojárskych firiem využíva „Open Source“ databázy, napr. MySQL. Najväčšie zastúpenie majú veľké strojárské firmy, no podobne ako pri operačných systémoch malé firmy využívajú takéto databázy viac ako stredné. Zaujímavosťou je fakt, že až 14,29 % strojárskych mikrofirmami využíva „Open Source“ databázy. Firmy chemického sektora využívajú „Open Source“ databázy priemerne vo väčšom počte, a to na úrovni 14,71 %. Situácia je podobná ako pri strojárskych firmách, kde je opäť najvyššie zastúpenie veľkých firiem (50 %), za nimi nasledujú malé (33,33 %) a až potom stredné firmy

Obr.3 Využívanie „Open Source“ operačných systémov

Obr.4 Využívanie „Open Source“ operačných systémov

iba s 8 % využívaním „Open Source“ databáz. Chemické mikrofirmy nevyužívajú „Open Source“ databázy vôbec.

Keďže na prístup na elektronické trhy alebo k aplikáciám elektronického obchodu sa dá využiť webové rozhranie, pýtali sme sa, či firmy využívajú internetové prehliadače typu „Open Source“ (napr. Mozillu). Chemické firmy využívajú tento typ prehliadača na úrovni 32,86 %. Najviac ho využívajú malé firmy (až 63,64 % malých firiem oznámilo, že využívajú „Open Source“ internetové prehliadače). Nasledujú stredné firmy 30,77 % a iba 16,67 % veľkých firiem odpovedalo na túto otázku kladne. V strojárskom sektore je situácia odlišná, priemerne „Open Source“ prehliadače využíva 26,76 % firiem (8,8 % v krajinách EÚ), pričom najviac ich využívajú veľké firmy, potom stredné a najmenej malé.

Motívy

Vzhľadom na to, že uvedené oblasti sú základným pilierom infraštruktúry pre rozvoj elektronického obchodu, zaujímavé sú aj motívy zapojenia firiem do elektronických procesov. Fakt, že firmy veria, že elektronický obchod im pomôže získať výhodu oproti konkurencii, bol veľmi dôležitý pre priemerne 30,77 % strojárskych firiem, avšak na druhej strane priemerne taký istý počet považuje tento fakt za úplne nedôležitý. Až 66,67 % veľkých strojárskych firiem považuje výhodu oproti konkurencii za úplne nedôležitú na rozdiel od malých firiem, kde také isté percento (66,67 %) považuje tento fakt za veľmi dôležitý. Stredne veľké firmy považujú motív získania výhody skôr za nedôležitý, a to na úrovni 42,86 %. Chemické firmy sú v tejto otázke skeptickejšie, úplnú dôležitosť deklarovalo priemerne iba 10 % firiem. Iba 25 % veľkých firiem považuje túto otázku za veľmi dôležitú. Stredné a malé firmy v chemickom sektore považujú získanie konkurenčnej výhody ako motív na zapojenie sa do elektronického obchodovania skôr za ne-

dôležitý alebo úplne nedôležitý. Tieto štatistiky poukazujú na to, že získavanie konkurenčnej výhody je podstatné skôr pre menšie firmy, keďže veľké firmy sú zvyčajne vo svojej pozícii silné a stabilné. Avšak na globálnom elektronickom trhu môžu byť práve tieto postoje veľkých firiem podstatným faktorom ich neúspechu. Elektronický trh je síce zatiaľ veľkou neznámou nielen pre naše, ale aj pre mnoho európskych firiem, avšak o pár rokov tlak konvergenzie a elektronizácie obchodných procesov do vertikálnych trhov spôsobí konsolidáciu konkurenčných výhod. Preto môže zanedbávanie efektívneho spend manažmentu dosiahnuteľného práve riešeniami elektronického obchodu niektoré aj veľké firmy pripraviť o ich „istú“ budúcnosť.

Firiem, ktoré sa nezapojili do aktivít elektronického obchodovania, sme sa preto pýtali na motívy, resp. bariéry, ktoré im v tom bránia. Obavy z bezpečnosti boli dôležitým dôvodom nevykonávania aktivít priemerne pre 23,81 % firiem v chemickom sektore a iba pre 6,90 % firiem zo strojárskoho sektora. Podstatnejšia bola otázka zložitosti technológií elektronického obchodu, kde v priemere 24,14 % strojárskych a až 30,16 % chemických firiem považuje túto otázku za podstatnú. Najväčšou identifikovanou bariérou však ešte stále ostáva nákladnosť obstarania a implementácie technológií elektronického obchodu. Priemerne označilo túto otázku za podstatnú 33,33 % firiem pôsobiach v chemickom a 24,14 % firiem pôsobiach v strojárskom sektore.

Z týchto analýz je jasný posun vo vnímaní bariér, v ktorých ešte pred nedávnym dominovala otázka bezpečnosti. Súčasnosť poukazuje na celom svete na nastupujúcu dominanciu ekonomických aspektov, hlavne na analýzy efektívnosti riešení elektronického obchodu v rôznych úrovniach komplexnosti. Zároveň s týmto treba poznamenať, že ekonomické audity informačných systémov sú stále zložité a drahé, aj keď takýto odborný audit môže skutočne znamenať získanie významnej konkurenčnej výhody na európskom a svetovom trhu.

Záver

Z uvedeného výskumu je zrejme že slovenské chemické a strojárské firmy vykazujú porovnateľnú technologickú úroveň s vyspelými štátmi Európskej únie. Dalo by sa povedať, že práve oneskorený nástup technológií v našich firmách pomohol firmám zamerať sa na novšie technológie. Avšak negatívom je, že absentujú manažérske know how, ako tieto technológie využiť na zefektívnenie obchodných procesov. To zdôrazňujú problémy v oblasti ľudských zdrojov, ako aj problémy v edukačnom systéme, ktorý stále nie je adaptovaný na podmienky znalostnej ekonomiky. Zlepšenie stavu v tejto oblasti je podmienené efektom kauzálnej slučky, kde je pre akademický sektor potrebný tlak zo strany firiem. Tie však očakávajú prílev nového manažérskeho know how zo strany univerzít. Riešenie tohto problému umožní plne využívať výhody z elektronického obchodu, a to synergiou medzi technológiami a manažérskymi znalosťami a zručnosťami.

Článok bol vypracovaný na základe výstupov z projektu č. APVT 20-030504 „Výskum elektronického obchodu v slovenskom priemysle“ podporeného agentúrou APVV. Výsledky výskumu budú priebežne publikované na <http://ebiz.tuke.sk/ebiz/>.

Ing. Viliam Vajda
Ing. Radoslav Delina, PhD.

67

Technická univerzita v Košiciach
Ekonomická fakulta
Katedra bankovníctva a investovania
B. Němcovej 32, 040 01 Košice
Tel.: 055/602 32 79
e-mail: Viliam.Vajda@tuke.sk
Radoslav.Delina@tuke.sk